

Fornyings- og administrasjonsdepartementet

Postboks 8004 Dep
0030 Oslo

Deres ref

Vår ref

Dato

2008/8749-CEO

23.09.2008

Felles elektronisk tjenesteyting i offentlig sektor - innspill til høring vedr. arbeidsgrupperapport om felles IKT-arkitektur

Det vises til brev fra departementet datert 25. juni 2008.

Universitetet i Bergen ønsker å knytte noen kommentarer til FAOS-rapporten på de tema vi ser som mest aktuelle hos oss.

Forslag til arkitekturprinsipper (kap. 3 i rapporten)

Generelt

UiB anser prinsippet om en tjenesteorientert utvikling med en trelagsarkitektur som et nyttig og godt prinsipp. Felles arkitekturprinsipper er en viktig forutsetning for å oppnå gode og kostnadseffektive løsninger. Det er imidlertid viktig at disse prinsippene operasjonaliseres før gevinsten kan hentes ut. På bakgrunn av at det er mange initiativ i offentlig sektor og store og kostnadskrevende systemer som implementeres, er det viktig at arkitekturprinsippene etableres innen kort tid. Det er i denne sammenheng nødvendig å finne frem til beslutningsprinsipper som sikrer gode løsninger og som det ikke tar unødvendig lang tid å få etablert.

Interoperabilitet

Interoperabilitet er et nyttig og godt prinsipp. I forholdet til allerede etablerte standarder er det viktig at gjeldende standarder gjøres lett tilgjengelige. Standarder vil være i kontinuerlig utvikling, også internasjonalt, samtidig som det kan være ulike standarder som er i bruk og konkurrerer mot hverandre. Man vil i en del tilfeller ha behov for å benytte systemer og tjenester fra leverandører som ikke er norske. Når man vedtar hvilke standarder som skal følges vil det derfor være viktig at man også følger de internasjonale standardene.

Åpenhet

Åpenhet og bruk av åpne standarder er et godt prinsipp. Imidlertid er det usikkert hvilke typer systemer som omfattes av kravet til åpne standarder og hvilke som faller inn under unntaket. Det hadde vært ønskelig med en presisering av hvilke systemer som faller inn under unntaket for åpne standarder.

Uansett om man benytter åpne standarder eller proprietære løsninger vil sluttbruker uansett måtte installere minst én nettleser og eventuelt programvare for å laste ned dokumenter for lesing. Forskjellen ligger i at for de åpne standardene er det gratis å laste ned programvaren for å lese dokumentene, men det er langt fra allment kjent hvordan man går frem for å laste ned programvare for å lese ODF- eller PDF-dokumenter som er to av de åpne standardene som per i dag er innført. Når det avgjøres hvilke åpne standarder som skal tillates må det også tas hensyn til universell utforming og hva som gjøres internasjonalt på dette området. PDF er for eksempel ikke et godt egnet format når det gjelder universell utforming.

Innspill og kommentarer som departementet spesielt har bedt om i forhold til arkitekturprinsipper

- Finnes det arkitekturprinsipper som bør supplere de foreslåtte, og bør prinsippene presiseres/operasjonaliseres ytterligere?
 - Flere av prinsippene bør presiseres og operasjonaliseres ytterligere. Dette vil være med på å gjøre det lettere å følge opp prinsippene der disse skal følges. Se våre innspill og kommentarer under hvert av prinsippene.
- Bør arkitekturprinsippene være helt eller delvis obligatoriske, eller bare veiledende?
 - Det vil kunne få uheldige konsekvenser for flere systemer og tjenester ved institusjonen dersom arkitekturprinsippene blir gjort obligatoriske uten differensiering på ulike typer tjenester og systemer. Ytterligere presiseringer bør derfor også tydeliggjøre hvilke systemer og tjenester som konkret omfattes og unntas.
- Fra hvilket tidspunkt bør arkitekturprinsippene gjelde fra?
 - Hvor mye tid man vil ha behov for til å implementere arkitekturprinsippene vil avhenge av hvor omfattende og gjennomgripende prinsippene blir for de eksisterende tjenestene og systemene man har ansvar for og hvorvidt prinsippene blir gjort obligatoriske eller ikke. Vi etterlyser derfor flere presiseringer og avklaringer før man kan si noe mer detaljert om tidsaspektet.
- Gitt en beslutning om å gjøre arkitekturprinsippene obligatoriske, hvilke konsekvenser får dette for etatens system- og tjenesteutvikling, herunder kvalitative, organisatoriske, juridiske, økonomiske eller teknologiske konsekvenser?
 - Dersom prinsippene blir gjort obligatoriske så vil man ha behov for god nok tid til å sette seg inn i og å få planlagt og gjennomført de endringene som kreves, både i organiseringen, arbeidsmetoder og rent teknisk.
 - Det vil få konsekvenser for ressursituasjonen (herunder behov for økt kompetanse) og for organiseringen/arbeidsmåten fordi man som systemeier har ansvar for at tjenester og systemer oppfyller krav og lover som innføres.
 - Det vil videre kunne få store konsekvenser for valg av tjenester og systemer ved institusjonen. Man kan risikere at et system som fungerer godt ved

institusjonen ikke lenger kan benyttes dersom man blir pålagt å ta i bruk et alternativt system. Innføring av nye systemer berører både ressursituasjonen og økonomien for hele institusjonen.

- Hvor mye den økonomiske situasjonen vil berøres vil avhenge av hvor gjennomgripende prinsippene blir for institusjonen og hva de vil medføre rent praktisk i forhold til ansvarsområdene.

Felleskomponenter og fellestjenester (kap. 5 i rapporten)

Det er behov for å raskt få på plass gode autorisasjons- og autentiseringsløsninger. Det store og voksende omfanget av elektronisk informasjon i offentlig sektor gjør at det haster å få på plass gode og fungerende løsninger for elektronisk ID. Universitets- og høyskolesektoren har arbeidet lenge med dette og har fått etablert en felles løsning, FEIDE (Felles Elektronisk IDEntitet). Denne løsningen har kommet lengst på autentisering. Noe arbeid er gjort i forhold til autorisering, og dette arbeides det videre med i sektoren. Videre rulles FEIDE-løsningen nå ut til et stort antall brukere også i grunn- og videregående skole. Det er derfor nødvendig at kommende fellesløsninger kan sameksistere med FEIDE-løsningen.

Styringsprinsipper (kap. 6 i rapporten)

For at det videre arbeidet med felles arkitektur i offentlig sektor skal få nok tempo må det etableres sterke incentiver. De virkemidlene som er foreslått i rapporten er neppe tilstrekkelig. Det vil være behov for et overordnet styringsorgan som kan treffe bindende beslutninger for sektoren i forhold til bl.a. metadata, mekanismer for samtrafikk og valg av autentiserings- og autorisasjonsløsninger. Dette vil imidlertid stille sterke krav til kompetansen hos styringsorganet og hvordan dette skal organiseres bør gis en større fokus. Det er viktig med en enkel styringsmodell som både har legitimitet og forankring i offentlig sektor. Et bidrag til både forenkling og sterkere styring vil være en styrking av DIFI gitt at økte ressurser brukes til å bygge opp relevant kompetanse, samt utvikling og implementering av styringsmodeller.

Kjell Bernstrøm
økonomidirektør

Cecilie Ohm
seniorrådgiver

Kopi:
IT-avdelingen